

Kmečka trgovina

Naši pridelki na inozemskih tržiščih

Živahna izvozna sezona naših kmečkih pridelkov še vedno traja. Žal pa je Slovenija pri tem izvozu skrajno slabo udeležena. Največ dobička od izvoza imajo še vedno kmetje iz žitorodnih pokrajin. Položaj naših kmečkih proizvodov na inozemskih tržiščih je naslednji:

Pšenici se cena na svetovnih trgih zopet popravlja, ker prihajajo vesti o slabi žetvi v Argentini ter so zaloge pšenice že precej izčrpane. Kljub temu pa so pri nas cene pšenice še vedno za 40 din nad svetovno pariteto. To visoko ceno umetno vzdržuje Prizad, ki na ta način pomaga slavoskumu in banatskemu kmetu, do čim naš slovenski kmet od te državne ustanove dosedaj še ni imel prav nobene koristi. Zelo dobro se prodaja sedaj koruza. Letos smo imeli v žitorodnih pokrajinah rekordno letino koruze, ki se bo vsa izvozila v inozemstvo po zelo dobrih cenah. Največ koruze gre v Nemčijo. Samo skozi Maribor se izvažava vsak dan 30—50 vagonov. Zelo se dviga izvoz masti, slanin in debelih zaklanih svinj. Zlasti Nemčija uvaža čimdalje več svinjske masti. V Avstrijo pa se prodajajo največ pršutarji, katere uvažajo tamošnje tovarne za salame. Cena pršutarjev se je zaradi tega tudi na naših tržiščih popravila. Manj živahen je izvoz goveje živine. Iščo jo samo dunajsko tržišče, pa brez prave cene ter je izvoz iz naših krajev zaostal. Veliko zanimanje je zopet za konje. Kupuje jih Nemčija, in sicer največ težke medžimurske pasme, plačuje pa jih po 6000 do 8000 din komad. Dosti se izvažava perutnine, katero išče predvsem Nemčija. Pri izvozu perutnine pridejo precej v poštev tudi naši kraji, zlasti na štajerskem, kjer tvori prodaja perutnine važen del dohodkov slovenjgoriškega kmeta. Izvoz jaje je postal zelo živahen, ker je popustil mraz, vendar je zaenkrat na trgu šele malo svežega blaga, pa se izvažajo sedaj povečini jajca iz hladilnic. Najboljša kupca za naša jajca sta Nemčija in Švica. Cena pa je začela padati, ker prihajajo zelo nizke ponudbe iz Belgije in Danske. Za naša jabolka je iz Nemčije zopet popraševanje, samo zaloge so že skoraj izčrpane. Le nekateri trgovci imajo še večje količine v skladiščih. Krompir in fižol se v inozemstvo zaenkrat sploh ne izvažata. Tudi na mednarodnem lesnem trgu vlada veliko mrtvilo. Kolikor se sedaj našega lesa in desk izvažava, gre za stare zaključke.

Lesna trgovina

Cene na lesnem trgu so razmeroma še vedno trdne. Izvoz je otežkočen radi klirinških predpisov. Oblasti bodo na vsak način morale najti najprimernejšo pot za doseg sigurnega plačilnega prometa z Italijo in Madžarsko, ker sta ti dve državi najmočnejša kupca našega lesa. Sicer je Anglija postala že precej močan interesent našega trga in tudi odjemalec. Toda za naše kmečko gozdarstvo nima to za sedaj tako velikega vpliva, ker so vse slovenske žage prirejene za ogrski in italijanski lesni trg. Tudi Nemčija se oglašava kot kupec, vendar ne bo izvoz v Nemčijo nikdar mogel nadomestiti naravnega izvoza lesa v Italijo in na Madžarsko.

Cene lesu so v raznih krajih zelo različne, nekaj radi različno velikih stroškov spravljavanja in dobave, nekaj pa radi neobveščenosti gozdnih posestnikov. Smrekovi in jelkovi hlodi na panju se prodajajo v Mežiški dolini 45—90—130 din, v Dravski dolini in na Bobanskem ter na Pohorju 50—70—90 din, na južnem Pohorju 60—100—140 din, na Ptujskem polju 70—80 din, v Šaleški dolini okoli 100 din, na Gorenjskem 50—110—150 din, na Dolenjskem 80—120 din. Smrekovi in jelkovi hlodi se prodajajo na železniški postaji ali na vodi: v Mežiški dolini 160—180 din, v Dravski dolini in na Kobanskem ter na Pohorju 130—160 din, na južnem Pohorju 120—150—180 din, na Ptujskem polju 160—180, v Šaleški dolini 150—170 din, na Gorenjskem 130—160 din, na Dolenjskem 160—180 din. Razmeroma dobro ceno je imel v zadnjih mesecih brusni les (les za celulozo in papir), ki se je prodajal postavljen v vagon: v Mežiški dolini po 80—120 din, v Dravski dolini, na Kobanskem in na Pohorju 120—140 din, na južnem Pohorju 100—130 din, na Ptujskem polju 130, na Gorenjskem 120 do 150 din, na Dolenjskem 80—90 din. Najbolj različne pa so bile cene lesa listnatega drevja, zlasti cene hrastovih hlodov. Prodajali so se, postavljeni na postajo: v Mežiški dolini 250—500 din, v Šaleški dolini 300 din, na Ptujskem polju 400 din, na južnem Pohorju 200—300—500 din,

v Prekmurju 450—500—800 din. Končno omenjamo, da so mnogi kmetijski posestniki prodajali orehove hlode daleč daleč pod ceno. Poročati o cenah orehovega lesa je zelo težko, ker more biti vreden en polni meter orehovega lesa, postavljen na postajo, od 300 do 2000 in tudi več dinarjev, kar more preceniti samo strokovnjak.

Živina

V živinski kupčiji najbrž ne bo toliko časa izpremembe, dokler se nam zopet ne odpre večji izvoz. Inozemski kupci so na naših sejnih izostali in to se v ceni precej pozna. Samo konji se prodajajo v inozemstvo, v Avstrijo in Nemčijo. Na zadnjih sejmih so bile dosežene sledeče cene:

Ptuj. Prignanih je bilo 65 volov, 238 krav, 8 bikov, 27 juncev, 73 telic, 110 konj in 13 žrebet, skupaj 534 glav. Prodanih je bilo 25 volov, 87 krav, 4 bik, 8 juncev, 25 telic, 38 konj in 4 žrebete, skupaj 191 glav. V Avstrijo je bilo prodanih šest konj. Cena živini je bila sledeča: voli 4—5 din, krave 2.50—4.50, bik 4—4.75, junci 3.75—4.25, telice 4—5 din za kg, konji 600 do 4500 din in žrebete od 1000 do 2000 din komad.

Kranj. Prignanih je bilo 56 volov, 15 krav, dva junca, 60 svinj in 59 prašičev. Prodanih je bilo 38 volov, 14 krav, 2 junca, 38 svinj in 41 prašičev. V inozemstvo ni bilo prodano nobeno živinč. Cene so bile sledeče: voli 6.25, 5.50 in 5 din, telice 6.25, 5.50 in 5 din, krave 5.50, 5, in 4.75, teleta 8, 6—7.

Kamnik. Voli 4—5.50, krave 5, 3 din, junci in telice 4—4.50, teleta 6.50 din za kg žive teže. Konji so se prodajali od 3500 do 5000 din komad.

Domžale. Voli 5, 4 din, krave 4.50, 3 din, junci in telice 4 din, teleta 6—6.50 din za kg žive teže.

V Novem mestu je bilo na glavni letni sejem prignanih 631 glav goveje živine in 66 konj. Kupčija z govejo živino je bila bolj slaba. Prodanih je bilo le 59 glav govedi in od teh le trije komadi dobro rejenih volov po najnižji ceni 5.25 din; ostala goved, predvsem mlada živina, pa od 3 do 5 din za 1 kg žive teže. Na čez se je prodajala klavna živina po 3—4 din, plemenska po 4 do 5 din. — Konj je bilo prodanih osem, po kakovosti blaga so bili prodani ti po razmeroma visoki ceni.

V Ljubljani je bilo na sejem prignanih 78 volov, 56 krav, 21 telet ter 121 konj. Prodanih je bilo 38 volov, 17 krav in 14 telet. Voli so se prodajali po 3.75—5.75 din, krave od 2.25 do 5.25, teleta 7—8 din za 1 kg žive teže.

Zagreb. Prignanih je bilo 27 bikov, 738 krav, 216 telic, 153 volov, 38 juncev, 232 telet, 985 konjev in žrebet. Cene: bik 4.25—4.75, krave za mesarje 3—4, klobasarice 2.50—2.75, voli 5.50

do 5.75, 4.50—5 din, teleta žive vage 6.50—7.50, mrtve teže 8.50—10.50 din.

Svinje

V Maribor je bilo pripeljanih 58 svinj; cene so bile: mladi prašiči 5—6 tednov 80—100 din, 7—8 tednov 100—120 din, 3—4 mesece 140—160 din, 5—7 mesecev 230—330 din, 8—10 mesecev 400 do 410 din, eno leto 700—780 din komad; 1 kg žive teže 5.50—7 din, 1 kg mrtve teže 8.50—11 din. Prodanih je bilo 43 svinj.

Na zadnji svinjski sejem v Ptuj je bilo pripeljanih 131 svinj in 45 prascev, skupaj 176 repov, prodanih pa je bilo 61 repov. Cene prascev od 6—12 tednov 80—150 din komad, pršutarji 6—6.75 din, debele svinje 5.50—6.25 din za kg in plemenske 5.50—6.25 din za kg.

V Kranju so bili prašiči špeharji 10.50, pršutarji 8 din za kg; pujski 7—8 tednov stari 110 do 135 din komad.

Na ljubljanski sejem je bilo pripeljanih 140 komadov mladih pujskov od 6—10 tednov starih. Od teh je bilo prodanih 97 glav po ceni od 110 do 180 din komad.

V Zagrebu so bile pitane svinje po 8.50—9.50, suhe 6.50—7.50, mrtve vage 10.60—12 din kg.

Živinska krma

V Mariboru se prodaja sladko seno po 40—45 din za 100 kg, kislo seno po 40 din. — V Zagrebu je detelja po 65—85 din, otava po 60—70, seno 50—65, slama za krmo 35—55 din za 100 kg.

Volna in kože

Neoprana ovčja volna je po 22—26 din, oprana po 32—36 din. — Sirove goveje kože so po 10 do 13 din, telečje po 11—14, svinjske po 12 din kg.

Mariborski trg

Na mariborski trg 22. januarja so pripeljali 138 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 15—16 din, slanina 12—14 din. — Kmetje so pripeljali šest voz sena po 30—44 din ter dva otave 40, deset voz krompirja 0.75—1.50 din in 207 vreč čebule po 1.50—3 din. Česen 3—6 din, zelje 0.50—4, kislota 5 din, repa 0.25, kislota 2 din, karfijola 1—8, hren 7—8, endivija 0.50—2, motovilec 1 din, radič 1, špinata (1 kg) 10—12 din, koleraba 0.50—1.50, redkev 0.25 din. — Jabolka 4—5 din, hruške 6—8, suhe slive 10—14, cell orehi 6, luščeni 20. — Na trgu je bilo osem vreč pšenice po 1.75—2 din, devet rži 1.50—1.75, osem ječmena 1.50, 13 koruze 1—1.50, devet ovsa 0.75 do 1.25 din, osem prosa 1.50—1.75, deset ajde 1—1.25, osem prosenega pšena 3.50—4, šest ajdovega pšena 4.50, 14 fižola 1.50—2.50. — Mleko 1.50—2, smetana 10, sirovo maslo 24, čajno 28 do 32, domači sir 10, jajca 1—1.25. — Prinesli so 253 kokoši 18—25 din, 584 piščancev 20—60, tri gosi 40, 13 puranov 35—55 din, osem rac 15—18, 20 domačih zajcev 5—20.

Razgovori z našimi narečniki

Vprašanja in odgovori

Hranilnica si je naknadno zaračunala višje obresti. I. V. L. Hranilnici ste plačali obresti do 10. novembra 1936 po 4.5%. Sodišče Vam ni priznalo zaščite, nakar ste plačali hranilnici znesek 2000 din na račun obresti za čas po 10. novembra 1936 naprej in prebitek na glavnici. Hranilnica pa je omenjeni znesek porabila za kritje povišanih obresti od 4.5% na osem odstotkov, in sicer za nazaj od leta 1934. Vprašate, ali je hranilnica upravičena zaračunati Vam toliko povišane obresti in celo za nazaj. — Ako je bila že ob najetju posojila dogovorjena 8% obrestna mera ter je hranilnica sprejemala 4.5% obresti le na račun, odnosno dokler sodišče ne odloči, ali Vam pritiče zaščita ali ne, tedaj sme naknadno izterjati, odnosno si zaračunati prvotno dogovorjene obresti. — Ako ste uživali zaščito po kateri izmed uredb pred 26. septembrom 1936, in ste jo izgubili šele z zadnjo uredbo, potem Vam hranilnica za dobo, dokler Vam je zaščita pritakala, ni upravičena naknadno računati višje obresti, ako ste jih takrat v redu in brez ugovora ali kakega pridržka od strani hranilnice, plačali. — Ako so bile sprva dogovorjene nižje obresti, Vam hranilnica brez zadevnega dogovora ne sme naknadno za nazaj računati višje obresti, lahko pa seve "a naprej. — Ako hranilnica ob sprejemu zneska 2000 din ni ugovarjala Vaši izrecni volji, da plačate s tem obresti, zapadle po 10. novembrom 1936, in del glavnice, potem ne sme samolastno porabiti ta znesek za plačilo povišanih obresti od leta 1934 naprej.

Smela pa bi od Vas izterjati (eventuelno s tožbo) plačilo povišanih obresti za nazaj, v kolikor ji ta pravica po gornjem pojasnilu pritiče in niso obresti že zastarane (zastarajo v treh letih).

Služba na domači železniški postaji. A. H. na M. v. Prošnjo za tako službo naslovite na načelnika postaje in jo kolkujte z 10 din. Posebnih dokumentov ni treba, marveč zadošča le, da ste pismen. Ako prošnjo pošljete ravnatelstvu državnih železnic v Ljubljano, jo bo odstopila načelniku postaje, na kateri bi radi služili, da jo upošteva o priliki, ko se kako mesto izprazni, odnosno nastane potreba najeti novega delavca.

Lastnemu zakupniku plačani stroški in zaščita. J. M. v K. Leta 1927 ste kupili gozd, pri čemur sta se prodajalca zavezala v štirih tednih oskrbeti zbris vseh zemljiškoknjižnih bremen na tem gozdu. Prodajalca pa zbrisa nista oskrbela, vključila sta se celo še dva nadaljna upnika, vsled česar ste potom notarja tožili prodajalca na zbris vseh bremen. Prodajalca sta bila obsojena po tožbenem zahtevku ter bi morala plačati tudi stroške Vašega zastopnika. Teh stroškov pa nista plačala, vsled česar jih je zahteval notar od Vas in ste jih Vi plačali notarju marca 1933. Vprašate, ali uživate prodajalca — Vaša dolžnika res zaščito glede teh stroškov. — Ako so navedeni pravdni stroški nastali pred 20. aprilom 1932, pritiče dolžnikoma zaščita, ako so podani ostali pogoji in nista v boljšem gnetnem položaju nego Vi. Ni namreč merodajno, kdaj ste Vi plačali stroške svojemu zastopniku, marveč je obveza prodajalcev, plačati Vam zadevne stroške, nastala že ob pravomočnosti sodbe.

Upnik, ki ni hotel sprejeti denarja, toži na plačilo. A. J. v B. Trgovcu dolgujete iz leta 1931 690 din, iz leta 1933 pa 800 din. Od novega dolga ste plačali 500 din. Ko ste nato poslali trgovcu še nadaljnjih 300 din, da bi s tem poravnali ostanek novega dolga, in obrok starega, trgovec ni hotel denarja sprejeti, češ, da morate plačati najprej stari dolg. Nato je vložil tožbo na plačilo ostalih 100 din novega dolga in Vam izstavil zadolžnico za stari dolg. Vprašate, ali Vas je smel upnik tožiti, ko je prej odklonil sprejem denarja in kako naj plačate obroke, ko se glasi nova zadolžnica, da je treba začeti s 1. novembrom 1936. — Obč. državljanski zakonik določa, da mora dolжник, ako se hoče oprostiti svoje obveznosti v primeru, ako upnik ni zadovoljen s ponudnim plačilom, dolžno stvar, torej v Vašem primeru dolžni znesek založiti na sodišču. Vaša ponudba sama potemtakem ni zadoščala in Vas je žalibog upnik smel tožiti na plačilo ostalih 100 din. Ako se glasi nova zadolžnica, da je treba prvi obrok plačati 1. novembra 1936, morate pač sedaj plačati že dva obroka, ker je že tudi drugi zapadel v plačilo.

Priposestevanje ceste med občinskima cestama potom občine. L. I. v S. Dve občinski cesti sta med seboj zvezani po 60 m dolgi zvezni cesti, ki v mapi ni vpisana, obstoja pa že 80 let in so jo vsi smatrali za občinsko, jo uporabljali, občina pa jo je vzdrževala. Vprašate, ali je občina navedeno pot na opisani način priposestevala. — Občina res lahko priposestvuje s 40 letno uporabo potom svojih stanovancev kako pot kot občinsko pot. Ako bi lastnik zemljišča, preko katerega vodi dotična pot, koga tožil s tako zvano negatorijsko tožbo, češ, da nima pravice hoditi po dotični poti, naj toženec ugovarja, da gre za priposestevano občinsko pot. — V kolikor pravite, da bi radi povečali promet, niste dovolj pojasnili, na kak način bi se naj to zgodilo; opozarjamo Vas, da gre za priposestevano pot in da so lastniki zemljišča dolžni trpeti obremenitev le v onem obsegu, v katerem je bila izvršena v priposestevovalni dobi.

Les prodan na panju kubični meter. P. M. Zd. K. Prodali ste les »na kub. meter«; kupec je dal po svojem pooblaščenju v Vaši navzočnosti les po posekanju in razžaganju zmeriti. Vi ste podpisali zadevni zapis, naknadno pa ste dali les zmeriti po drugih osebah in dognali, da ga je sedem kub. metrov več. — Ako les še ni odpeljan, bi bilo najbolj enostavno, da sedem kub. metrov kratkoma zadržite z utemeljitvijo, da je kupec kupil od Vas pri prvem merjenju določeno količino in je dotično količino že prejel, odnosno odpeljal. Vi pa da zadržujete le presežek. Predpostavljamo, da imate zanesljive priče

za to, da je lesa res sedem kubikov več, nego ga je nameril kupčev pooblaščenec. Ako pa je kupec že ves les odpeljal, zahtevajte, da vam sedem kub. metrov lesa vrne ali doplača, ko je do tega presežka prišel le vsled napačnega merjenja. Ali se ni morda pri prvem merjenju dogodila kakva prevara? Za sedem kubikov se pač ne more kar tako nehoti zmotiti. Ako ne boste mogli zlepega doseči ničesar, boste morali pač tožiti (v drugem navedenem primeru).

Terjanje obresti brez prejšnjega dogovora. Isti. Ko ste si izposodili nek znesek, se niste glede obresti ničesar dogovorili. Vprašate, ali ste dolžni plačati obresti. — Predvsem je poudariti, da spada med bistvene znake posojilne pogodbe, da se določi gotov čas, v katerem je treba posojilo vrniti. Ako ni bil čas izrecno dogovorjen, ga je določiti po namenu posojila. Ako se tudi slednjega ne da določiti, je posojilo vrniti brez nepotrebnega zavlačevanja. Od tistega dne naprej, ko bi morali po dogovoru, odnosno gornji razlagi posojilo vrniti, sme posojilodajalec zahtevati plačilo zakonitih, to je 5% obresti iz naslova zamude, odnosno odškodnine. Za tisti čas pa, ko Vam posojila še ni treba vrniti, niste dolžni plačati nikakih obresti, ako niso bile dogovorjene.

Koliko obrokov zaščitenega dolga je že zapadlo v plačilo. K. J. v M. Vaš dolжник Vam že od leta 1934 ni plačal nikakih obresti, niti kaj od dolžne glavnice; dolg se je vsled zaščite znižal na polovico in bi moral dolжник po navodilu sodišča plačati že dva obroka, česar pa noče, češ, da je dolžan plačati le en obrok. Vprašate, kaj je prav in kako bi prišli do drugega obroka. — Dolжник je dolžan plačati dva obroka, ker sta že dva zapadla v plačilo, in sicer 15. novembra 1936 in 15. novembra 1937. Vseeno je, kdaj je bila izdana nova zadolžnica; čeprav bi bila izdana šele včeraj, bi dolжник že moral plačati takoj dva obroka. — Opomnite pisмено dolžnika in mu določite za plačilo zakasnelega obroka rok 15 dni. Ako v tem dodatnem roku ne bo plačal, smete terjati plačilo celotnega ostanaka dolga, in sicer z redno tožbo in uvesti po pravomočnosti sodbe izvršbo zoper mudnega dolžnika.

Tožba radi dediščine. G. A. v R. Leta 1928 ste prevzeli od brate in dveh sester posestvo s pogodbo, napravljeno pred notarjem, pri čemur je imela ena sestra dobiti 10.000 din in vinograd, sedaj pa zahteva od Vas še 20.000 din. — Ako ste pogodbo sklenili v napuščinskem postopanju s sodediči, tedaj ne more sestra od Vas ničesar več zahtevati, ako je bila takrat polnoletna in polnopravna. Tožbe se pa ne morete ustraniti, ker sodišče tožb ne sme kar brez razprave zavrniti in se neutemeljenost zahtevka dožene navadno šele pri razpravi.

Povem vam pa še to, da imamo svojo staro pravdo, imamo! V težkih bukvah je zapisana, s pajčevino zapredena in opljuvana, toda — imamo jo! In prišel bo dan, ko bo našega suženjstva konec, ko boš na svoji zemlji svoj gospod. Tedaj vzemi v roke orožje, kdor le moreš in se poženi v boj!«

Možje so prikimali in stiskali pesti. Tudi Matjažek jih je in njegove oči so se zaiskrile.

Res, prišel je ta dan. V zgodnji uri lepega pomladanskega dne je potegnil zvonar za vrvi in preko slovenske dežele je planila silna pesem in bojni klic: »Za staro pravdo!« (Dalje prihodnjič)

Potapljač se gre kopat...

Huda krivica

Janezek je prišel domov ves objokan. Mama mu je obrisala solze z lic in ga sočutno vprašala: »Ti revček moj, kaj pa se je zgodilo?« Janezek je še huje zajokal: »Učitelj me je grdo ozmerjal, ker nisem mogel takoj najti Amerike, katero je sam Kristof Kolumb iskal več mesecev —«

Skrivalnica

Pet jih je prišlo v sobo. Kje so?

Našim malčkom

Matiažek

Junaškega Slovenca povest v slikah

Po večerji je Matjažek ves srečen razkazal očetu in tujcu jaslice, ki sta jih z mamico postavila in pritrčila v kot nad mizo. Starček ga je pohvalil. Nato so sedli k pomenku. Tujec je pripovedoval čudovite reči. Mnogo sveta je prehodil, veliko je doživel. S Turki se je bojeval, z Benečani se je praskal, oholim nemškimi na-

jemnikom je rebra štel. Velikokrat je bil ranjen, začuda pogosto v ječi.

Ko so sosedje zvedeli, da imajo pri Robanovih tujca, so drug za drugim prišli povpraševati po novicah. Posedli so okrog ognjišča in poslušali. Starček je govoril in pripovedoval...

»Toda povem vam, da je ni pod božjim soncem tako razbičane in trpeče dežele, kot je naša lepa a tako uboga slovenska zemlja. Graščak je vse in ti — si živina!